

DOI: <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-rev-sav>

РЕЦЕНЗІЯ

СУЧАСНИЙ «ФАРОСЬКИЙ МАЯК» В АНТИКРИЗОВІЙ «ОДІССЕЇ»: СВІТЛО ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Титаренко, Т. М. (2021). Випробування кризою. Одиссея подолання: навч. посібник для закладів вищої освіти. 3-тє вид., доповнене. Київ: Каравела. 248 с. ISBN 978-966-8019-65-4

Савелюк Наталія

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
м. Кременець, Україна

nsavelyuk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5246-9677>

Є книги, які прочитуються й відкладаються на шафову полицку, причому дуже надовго, допоки, наприклад, не віддаються ще комусь для ознайомлення. Але є й такі видання, до перечитування яких періодично хочеться повертатися знову і знову. Тому що вони завжди актуальні, незважаючи на динаміку різноманітних своїх контекстів – індивідуальних і соціальних, духовних та матеріальних, історичних і вікових, політичних та економічних тощо. Й саме до таких книг належить «Випробування кризою. Одиссея подолання» Тетяни Михайлівни Титаренко – видання, яке в оновленому й доповненому вигляді вже утретє зібралося на Зустріч зі своїм Читачем.

Ще з дитинства імponує вислів «Як корабель назвеш, так він і попливе». Це вочевидь стосується й назви будь-якої книги, тим паче психологічного спрямування. Заголовок – він спочатку привертає увагу, затуагує та інтригує, далі підсвідомо і свідомо веде лабіринтами тексту до очікуваних моментів інсайтів, а ще пізніше може згадуватися з новими й новими сенсами. В такому аспекті вже навіть саме по собі поняття «Одиссея» пробуджує та стимулює конкретно-змістове оформлення у свідомості читача певної низки прадавніх архетипів. І це доволі символічно та значуще, адже долання будь-якої кризи передбачає залучення різнорівневих ресурсів особистості як

цілісності. Інакше кажучи, назва видання небезпідставно готує нас до смислових алузій та глибинних резонансів чи не з усім людством.

У вступі до посібника вчена ставить логічне в такій частині питання «Кому призначено цю книгу?» і дає на нього слушні відповіді, що одразу вибудовують струнку концепцію та аксіологічні вектори видання. Надалі воно все перемижується різними запитаннями. Такий діалогічно орієнтований виклад думок має свою неповторну ауру, оскільки одразу формує спільний дискурсивний простір Автора та Читача, коли розвивається значуща комунікація, нехай навіть і у дистанційному форматі.

Посібник має сім основних розділів, і тут, на нашу думку, знову виявляється потужна глибинна символіка. Сім днів тижня і стільки ж кольорів веселки, сім нот і навіть поняття «сім'я» – як навіть уже у самому зазначеному числі не побачити шлях до гармонії із собою та з усім світом?

Перший розділ, зокрема, має назву «Кризи як щаблі», й якимось спонтанно пригадується вислів видатної прем'єр-міністерки Великобританії Маргарет Тетчер: «Єдиний спосіб дістатися вершини драбини – це долати сходинку за сходинкою, по одній за раз. І у процесі цього підйому Ви неочікувано побачите у собі всі необхідні навички, якості й уміння, необхідні для досягнення успіху». Ось так і авторка української психологічної «Одіссеї» обережно веде нас щабель за щаблем через різноманітні випробовування, поступово даруючи щастя саморозуміння і самоприйняття.

Упродовж прочитання посібника стає зрозуміло, що коло її адресатів – надзвичайно широке: це ті, хто тільки починає ставати на нелегкий шлях усвідомленого материнства/батьківства, а також ті, хто має справу зі школярами-«початківцями» та з «бунтарями»-підлітками; юнаки на етапі важливих життєвих самовизначень, їх батьки й педагоги; особистості в різні періоди дорослості – «нормативної» та «ненормативної», особи із хронічними й нехронічними тілесними хворобами та ін. Важко назвати людину, котру би так чи інакше не зачіпала ця актуальна книга.

Один із нових розділів видання – «Ковід, тіло і психосоматика» – «замовила» доволі неочікувана та стрімка ситуація пандемії. Ця тема – дійсно ще доволі нова, але й тут вельмишановна авторка здійснює дуже тонкий та глибокий її психологічний розтин впевненим психологічним інструментарієм досвідченої у різних

сенсах слова особистості. Особливо хочеться відзначити притаманний усім книгам Тетяни Михайлівни дійсно автентичний стиль, коли глибокі наукові істини та інсайти викладаються дуже доступно і легко, але при цьому текст аж ніяк не перетворюється на «всезнаючу» й нав'язливу «попсу». Особливого шарму та зрозумілості (навіть і для непрофесіонала) текстові додають, зокрема, численні метафоричні звороти: «психологічна фортеця Ми», «новоспечена дорослість», «життєві ландшафти», «життя виставляє рахунки», «вийти із внутрішньої темряви», «СМС-ки від відчуттів» та ін. Це цілий унікальний простір для повноцінного розгортання читацьких думок і почуттів!

З-поміж усього іншого, яскраво та приємно відчувається насичений психотерапевтичний та просто життєвий досвід ученої. Адже в тексті гармонійно поєднуються психологічні факти та поради, доступні в умовах, висловлюючись термінами Тетяни Михайлівни, «небуденної буденності» або «буденної небуденності». Крім того, власний дуже багатий читацький досвід української науковиці, в тому числі, її непересічне знайомство з найсучаснішою художньою літературою, «видають» змістовні й доречні епіграфи до кожного розділу та підрозділу – так би мовити, смислові квінтесенції частин видання. І мимоволі після завершення цієї книги рука тягнеться до інших видань, співзвучних посібникові, – наукових і художніх. А тому читацький спочатку діалог із Тетяною Михайлівною впевнено переростає у полілог і стимулює важливу пролонгацію роботи над собою.

Отже, посібник може бути рекомендований до друку як актуальне та науково обґрунтоване видання, адресоване широкому колу читачів, яке сприяє набуттю значущих психологічних компетентностей саморозуміння, самоприйняття й самодопомоги у складному і непередбачуваному світі.

Література

Титаренко, Т. М. (2021). Випробування кризою. Одіссея подолання: навч. посібник для закладів вищої освіти. 3-тє вид., доповнене. Київ: Каравела. 248 с.

References

Tytarenko, T. M. (2021). *Vyprobuvannia kryzoiu. Odisseia podolannia [Crisis test. Odyssey of overcoming]: navch. posibnyk dlia zakladiv vyshchoi osvity [textbook for higher education institutions]. 3-tie vyd., dopovnene [3rd ed., supplemented]. Kyiv: Caravela. 248 p.*